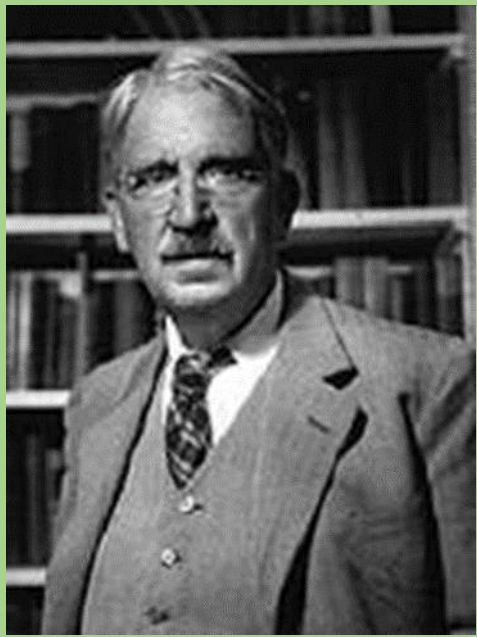

Lezing/workshop John Dewey College

Joop Berding

27 januari 2026

www.joopberding.com

John Dewey: kernpunten van zijn filosofie en pedagogiek

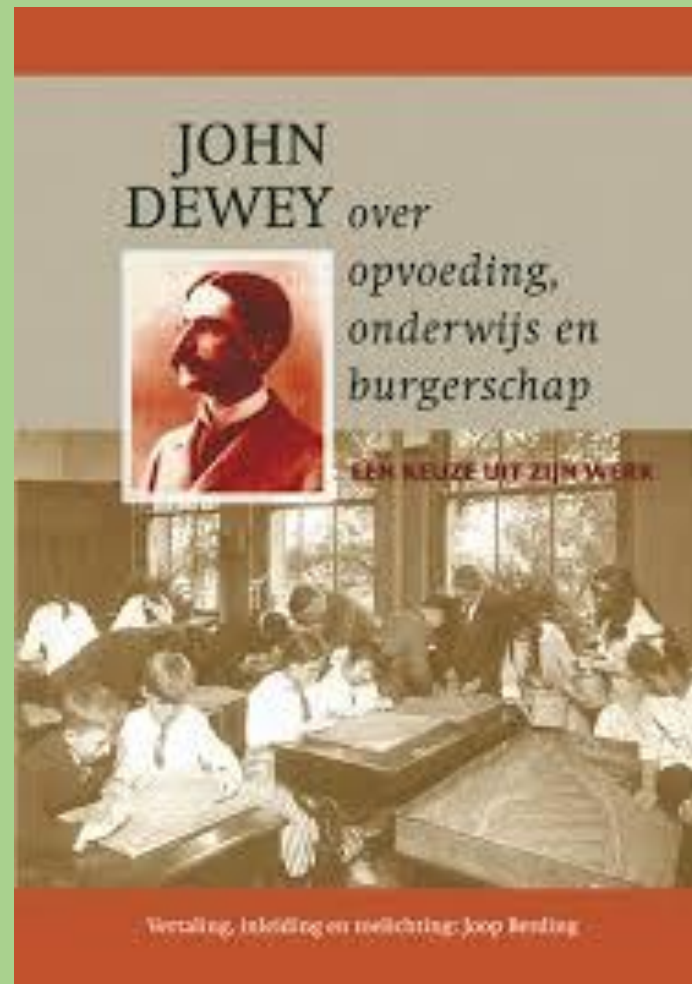
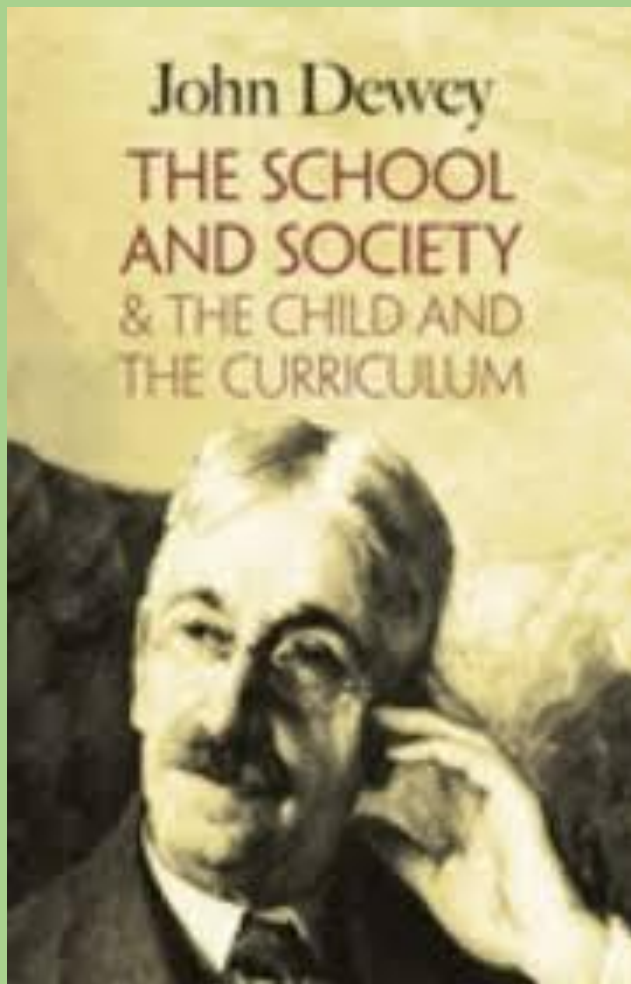
en wat deze (kunnen) betekenen
voor het John Dewey College

Start

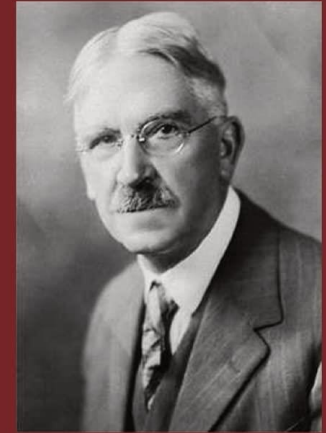
- Programma
- Introductie op L & W van Dewey
- Kernpunten van de filosofie en maatschappijvisie van Dewey
- Kernpunten van zijn pedagogiek en onderwijsvisie
- De school als levend organisme
- Korte pauze
- Reacties en vragen en gesprek in groepjes

John Dewey (1859-1952): leven en werk

- Dzjoewie of Doewie ... eigenlijk: De Weij (Vlaams)
- John Dewey: zijn leven en zijn werk als filosoof en (hoog)leraar
- belangrijkste werk over onderwijs: *Democracy and Education* (1916)
- daarnaast talloze werken over filosofie, psychologie, ethiek, politiek, kunst, e.a.
- 'nationale filosoof van de VS' – maar gedrenkt in Europese filosofie én pedagogiek en met een geïnteresseerde blik in wat zich in de wereld buiten de VS afspeelde
- kort iets over Dewey en Nederland

Democracy and Education

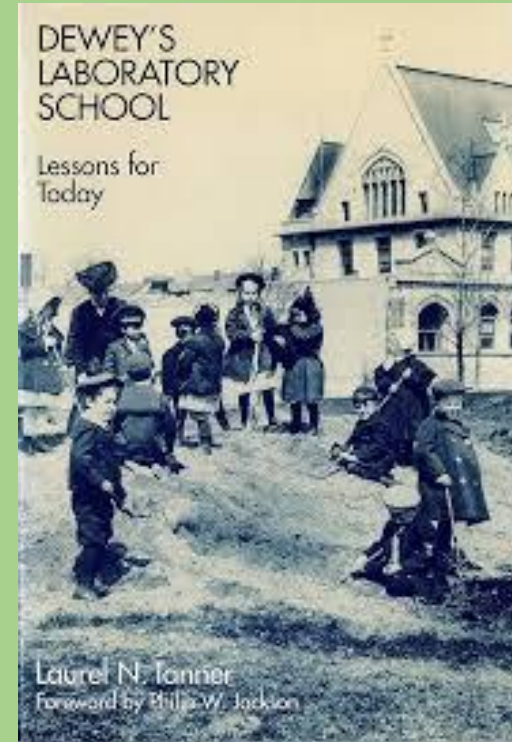

John Dewey

19 teksten uit Deweys hele werk

Dewey als praktische onderwijzman

- 1894-1904 experimentele lagere school – de *'lab school'*
- verbonden aan de Universiteit van Chicago
- filosofie, psychologie én pedagogiek in één
- onderwijs en onderzoek hand in hand
- vernieuwing in leerinhouden (samenhang) en werkvormen (samenwerkend leren, onderzoek enz.)

De kernpunten van zijn filosofie en maatschappijvisie

- o transactie: we zijn onderdeel van de natuur
- o de mens is een door en door sociaal wezen: er is geen 'oorspronkelijk ik'
- o menselijk handelen: ervaring, cultureel 'bemiddeld'
- o ervaring heeft twee aspecten: één actief, één passief: doen en 'ondergaan'
- o denken en kennis: het oplossen van problemen: *How We Think*

Deweys filosofie: pragmatisme, ook wel instrumentalisme

- o samenleven in een democratie: laat zo veel mogelijk mensen zo veel mogelijk meedoen en erover communiceren
- o rationeel en deliberatief
- o de burger en de staat: Deweys liberalisme
- o pleidooi voor 'civil society' ('maatschappelijk middenveld')
- o onderzoek en experiment
- o kunst: de esthetische ervaring

De kernpunten van Deweys pedagogiek

- o de invloed van Fröbel, Herbart en Pestalozzi
- o 'progressive education' (in Europa: 'Reformpädagogik')
- o ervaring en leren van ervaringen
- o participatie: deel uitmaken van een (taal)gemeenschap
- o groei: toename/verrijking van handelingsmogelijkheden

- o laat leerlingen zelf actief onderzoeken en experimenteren
- o dat vraagt om *vertrouwen* en *geloof* in het kunnen en willen van leerlingen
- o burgerschap als activiteit: de tekst uit 1923 'De maatschappelijke opdracht van opvoeding en onderwijs'
- o curriculum: flexibel, projectmatig, vakkengeïntegreerd
- o niet alleen vakken verbinden, maar ook met de ervaring van de ll.

Dewey: onderwijs is de motor van de maatschappelijke vooruitgang. De school is de samenleving in 'embryonale' vorm. Een vraagteken hierbij.

Waar 'staat' Dewey nu uiteindelijk voor?

- O leerling-gecentreerd onderwijs ?
- O leerstof-gecentreerd onderwijs ?
- O leraar-gecentreerd onderwijs ?
- O maatschappij-gecentreerd onderwijs ?

Geen van alle: het gaat om de *interactie* tussen deze, geen moet dominant zijn.

Dewey kiest een 'midden'-positie, met behulp van het begrip 'ervaring'

De school als levend organisme

- o zelfbewuste en 'waardige' beroepsgroep van leraren
- o waken tegen papieren regels
- o vrijheid én begrenzing – dit vraagt om erkend gezag
- o veel ruimte voor spel, verbeeldingskracht, kunst(en), onderzoek en samenwerking
- o school als 'netwerk van betekenissen'
- o communicatie en participatie als graadmeters van het democratisch gehalte van de school

Het schoolgebouw (en omgeving)

Chart III

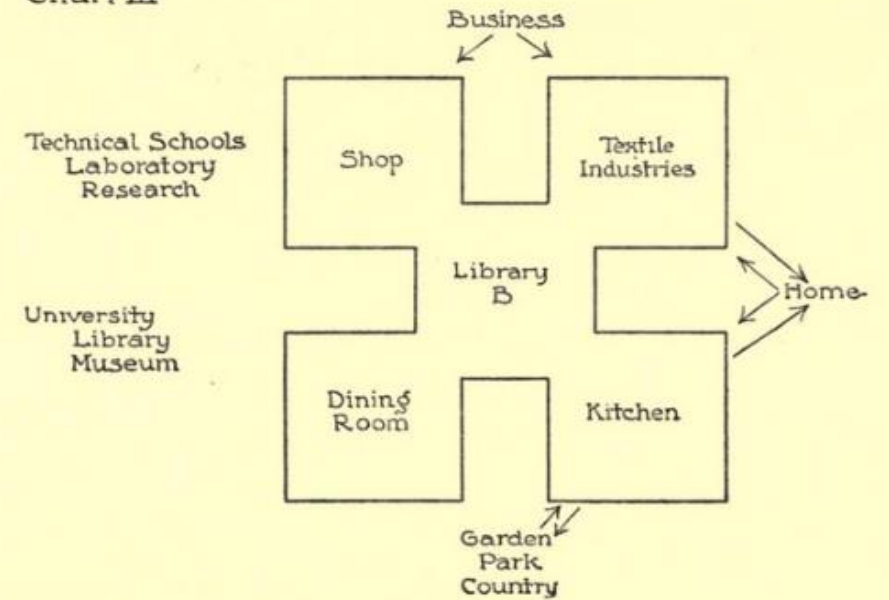
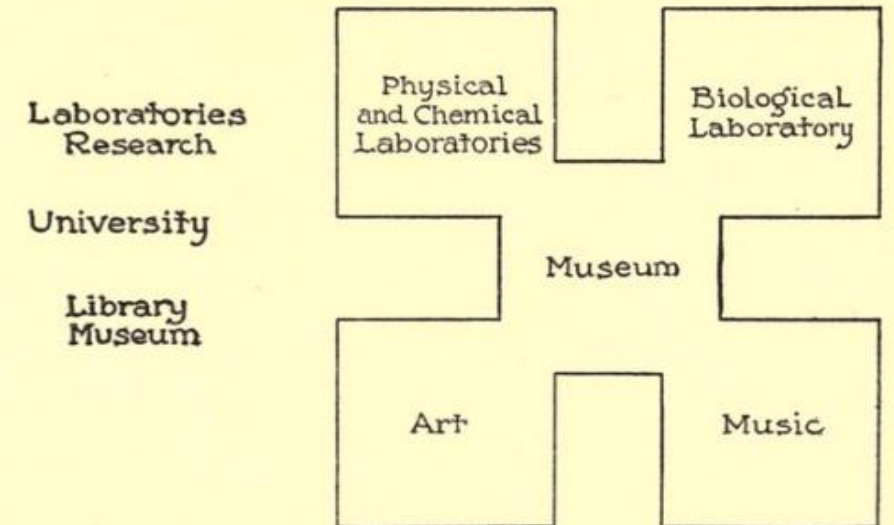

Chart IV

Meer weten?

- Bundel vertalingen:
<https://www.swpbook.com/boeken/57/pedagogiek/1225/john-dewey-over-opvoeding-onderwijs-en-burgerschap>
- Boek: *'Ik ben ook een mens.'* Opvoeding en onderwijs aan de hand van Korczak, **Dewey** en Arendt. 3^e druk 2019
(<https://phronese.vrijeboeken.com/book/9789490120306-ik-ben-ook-een-mens.html>)
- Artikel: <https://nivoz.nl/nl/john-dewey-ervaring-is-de-motor-die-ons-voert-naar-kennis-en-die-ons-de-wereld-in-brede-zin-laet-kennen-zoveel-en-zo-veelzijdig-mogelijk>
- www.joopberding.com/Dewey
- Video: <https://vimeo.com/283196020> (ca 10 min.)

Pizzapauze en daarna ...

- reacties en vragen
- gesprekken in groepjes:
 - 1. Wat spreekt je aan in Deweys visie op onderwijs? Wat minder of niet?
 - 2. Wat herken je in je eigen dagelijkse praktijk?
 - 3. Zijn er punten waar je aan zou willen werken i.v.m. de verdere ontwikkeling van het JDC?